

A turisztikai régiók vendégforgalma, 1999–2008

Szerzők: Polgár Judit¹ – Babarcsi Magdolna²

A turisztikai régiók megalakulása óta eltelt több mint egy évtized számos változást hozott az egyes régiók életében. Az eredmények alapján elmondható, hogy a vizsgált időszak legjelentősebb változása a belföldi turizmus rendkívül dinamikus fejlődése, ez a pozitív tendencia 2009-ben és 2010-ben is folytatódott, illetve folytatódik. A belföldi turizmus tényerése jól látható mind a vendégéjszaka-, mind pedig a vendégszám alakulása esetében, de megjelenik a belföldi turisták által generált szállásdíjbevételek növekedésében is. A vizsgált időszakot jellemző másik nagy, minden régiót érintő változás a belföldi és külföldi turisták tartózkodási idejének csökkenése.

A kínálati oldalon a kereskedelmi szálláshelyi férőhelyek összetétele átrendeződött, nagyobb mértékben igazodva a keresleti tendenciákhoz, ez a növekvő vendégforgalommal együtt a kapacitáskihasználtság javulását eredményezte 1999 és 2008 között.

Az alábbiakban a régiók megalakulása óta eltelt időszak legfontosabb turisztikai mutatóit ismertetjük a Központi Statisztikai Hivatal kereskedelmi és magán szálláshelyekre vonatkozó statisztikai adatai alapján.

Kulcsszavak: turisztikai régió, statisztika, vendégforgalom, kereskedelmi szálláshelyek, magán szálláshelyek.

1. Bevezetés

A turisztikai régiók megalakulásának tizedik évfordulója alkalmából megjelenő tematikus számban – a régiók specifikus cikkei mellett – az alábbiakban átfogó képet kívánunk nyújtani a régiók turizmusáról. A következő oldalakon a turisztikai régiók vendégforgalmának 1999 és 2008 közötti alakulását a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján mutatjuk be.³

Az alábbiakban a kereslet és a kínálat oldaláról is ismertetjük a régiók legfontosabb turisztikai mutatóit, megvizsgáljuk az egyes régiók jelentőségét. Bemutatjuk a kereskedelmi és magán szálláshelyek vendégforgalmának alakulását, az egyes régiók szerepét a belföldi, illetve a beutazó turizmusban, továbbá a régiókban található kereskedelmi szálláshelyek kapacitása és kapacitáskihasználtsága, valamint a szállásdíjbevételek alakulását.⁴

A régiók turisztikai teljesítményének elemzésekor a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által gyűjtött adatokra támaszkodhatunk. A KSH 2000 óta végez regionális szintű turisztikai adatfeldolgozást, a keletkező információkat pedig rendszeresen publikálja saját

honlapján.⁵ A Tájékoztató Adatbázisban korábban csak tervezési-statisztikai régiókra, 2010-től már turisztikai régiókra bontva is lekérhetőek az egyes régiók turizmusát bemutató statisztikai adatok, ami komoly előrelépés, és a régiók turizmusban betöltött szerepének jelentőségét támasztja alá.

Az adatok értelmezésekor figyelembe kell venni, hogy jelentős eltérések vannak az egyes régiók között azok nagyságát tekintve. Az adott régióhoz tartozó települések számát alapul véve legkisebb régiónk a Tisza-tó 67 településsel, a legnagyobbak pedig a Nyugat-Dunántúl 620, a Dél-Dunántúl 596, illetve az Észak-Magyarország régió 545 településsel. A Balaton régióhoz 179, a Budapest-Közép-Dunavidékhez (a továbbiakban BKD) 208, a Dél-Alföldhöz 254, az Észak-Alföldhöz 362, a Közép-Dunántúl régióhoz 326 település tartozik.⁶ A lakosság számát tekintve a fővárost magában foglaló BKD régió kiemelkedik a többi régió közül.

A világ turizmusára jellemző trendek, tendenciák – elsősorban a belföldi turizmus erősödése – hazánkban is érvényesek. Egyértelmű fejlődési irányt jelez, hogy számos európai országban – Magyarországhoz hasonlóan – bevezetésre került a belföldi turizmust ösztönző üdülési csekk rendszere. A világ legtöbb nagy küldőpiacán megfigyelhető, hogy több rövidebb utazást tesznek a turisták, illetve egyre több utazó választja saját hazáját utazása úti céljává. E folyamatok nyertese Magyarországon is a belföldi turizmus, amely a vizsgált évtizedben töretlen fejlődésen ment keresztül, és a 2008 végén, 2009 elején kibontakozó gazdasági válság enyhülésével várhatóan tovább erősödik majd.

⁵ A Turizmus Bulletin 2009/4-es számában „Hiteles források: A KSH kiadványai a turizmusról” címmel jelent meg egy összeállítás a turisztikai adatgyűjtésekkel kapcsolatban Gilyán Csaba osztályvezető tollából.

⁶ Forrás: A turisztikai régiók 2009-re vonatkozó marketingtervei, www.itthon.hu.

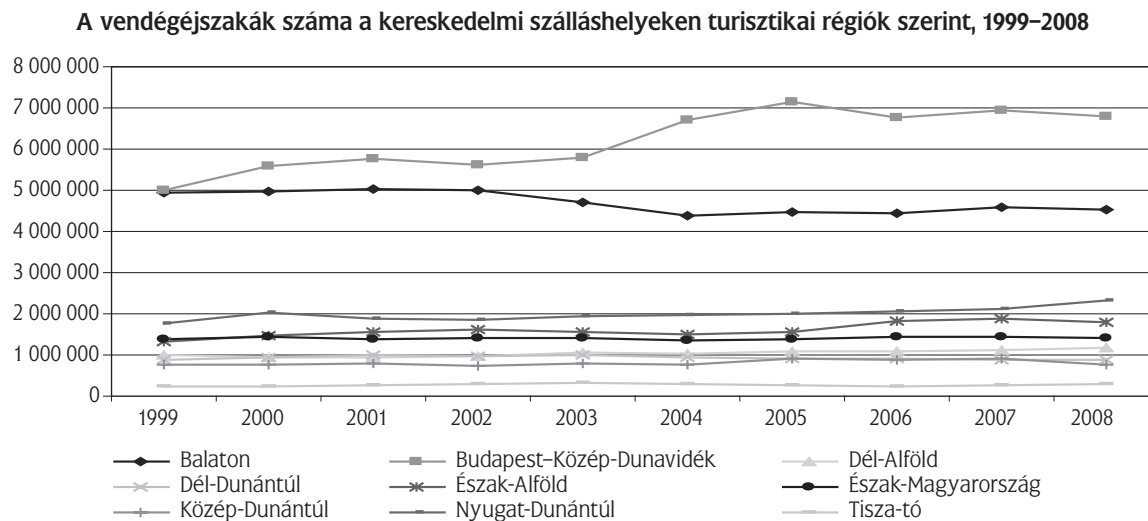
¹ Termékmenedzser, Magyar Turizmus Zrt., Piac- és Termékmenedzsment Iroda, e-mail: polgar@itthon.hu.

² Kutatási gyakornok, Magyar Turizmus Zrt., Piac- és Termékmenedzsment Iroda.

³ Mivel a KSH csak 1999 óta publikál a magán szálláshelyekre vonatkozó adatokat regionális bontásban, ezért választottuk 1999-et a tíz évet felölelő elemzés bázisáévének. Az elemzés elkészítésekor rendelkezésre álló legfrissebb, végleges adatok 2008-ra vonatkoztak.

⁴ A Magyar Turizmus Zrt. www.itthon.hu honlapjának szakmai oldalairól 2001-ig visszamenőleg minden évre vonatkozóan letölthető a Turizmus Magyarországon című összefoglaló elemzés, amelyben részletes régiós adatok találhatóak.

1. ábra

Forrás: KSH

2. A turisztikai régiók jelentősége

Ha az egyes turisztikai régiók hazánkban betöltött szerepét a régiókban regisztrált kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakák, illetve ezek teljes magyarországi forgalomból való részesedése alapján vizsgáljuk, az 1. ábrán látható, hogy jelentősebb aránytölődés az elmúlt tíz évben csak a Balaton és a BKD régió esetében történt. A Balaton régió 1999-ben a vendégéjszakák 28,5%-át, 2008-ban már csak 22,7%-át tudhatta magáénak, a BKD régió részesedése ugyanakkor 28,9%-ról 34,0%-ra növekedett. A vizsgált időszakban – eltérő mértékben – emelkedett még a Tisza-tó, az Észak-Alföld, a Dél-Alföld és a Nyugat-Dunántúl részesedése is. Csökkenés mutatkozott a Közép-Dunántúlon, a Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon az összes vendégéjszakaszámból való részesedést nézve (2. ábra).

2.1. A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA

Az elmúlt években hazánk turizmusa folyamatosan változik, amiben fontos szerepet játszanak a világ turisztikai trendjeihez illeszkedő folyamatok, mint például az utazási szokások változása⁷, elsősorban a több és rövidebb utazás, a városlátogatások népszerűségének növekedése, és nem utolsósorban az üdülési csekk rendszerének bevezetése. Mindezek hatására Magyarországon is egyre erősödik a belföldi turizmus jelentősége, ennek megfelelően jelentős átrendeződés zajlik a vendégforgalomban. Az országos folyamatok a régiókban is megjelennek.

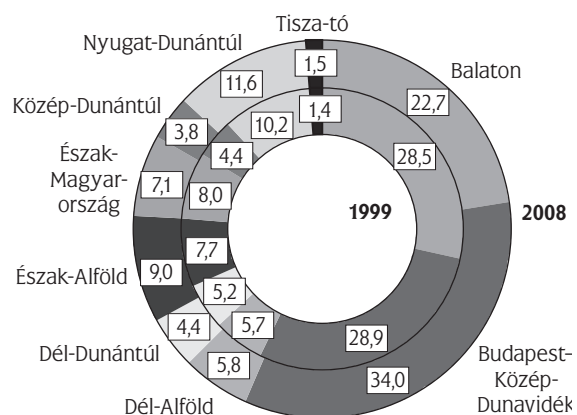
⁷ A Magyar Turizmus Zrt. évek óta rendszeresen végez felmérést a magyar lakosság utazási szokásairól, illetve utazási terveiről, az ezekből készült összefoglalókat pedig megjelenteti a Turizmus Bulletinben.

Az egyik pozitív tendencia mind országos, mind régiós szinten a vendégek számának növekedése, amit azonban nem minden esetben kísért a vendégéjszakák számának azonos arányú emelkedése. Ennek oka a tartózkodási idő fent említett rövidülésében keresendő. Vannak ugyanakkor olyan régiók, amelyekben a vendégek száma mellett a vendégéjszakák száma is dinamikusan emelkedett, vagyis ahol nem csökkent az oda irányuló utazások időtartama.

A legnagyobb mértékű fejlődést a BKD régió könyvelhette el, itt a vendégek száma több mint 970 ezerrel, másfélszeresére nőtt, a vendégéjszakák száma pedig egyharmadával, közel 1,8 millióval emelkedett a vizsgált tíz esztendő alatt. Megközelítőleg hasonló mértékben nőtt a Nyugat-Dunántúlon a vendégek és a vendégéjszakák

2. ábra

A turisztikai régiók részesedése a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált összes vendégéjszaka számából, 1999, 2008 (%)

Forrás: KSH

1. táblázat

A vendégforgalom alakulása a kereskedelmi szálláshelyeken turisztikai régiók szerint, 1999, 2008

Régiók	Vendégek			Vendégéjszakák		
	Száma 2008	Változás 2008/1999		Száma 2008	Változás 2008/1999	
		(%)	(abszolút)		(%)	(abszolút)
Balaton	1 285 520	+32,9	+318 577	4 535 187	-8,0	-394 474
BKD	2 945 420	+49,2	+971 449	6 800 106	+35,8	+1 791 511
Dél-Alföld	481 630	+22,7	+88 952	1 164 155	+17,1	+169 637
Dél-Dunántúl	365 421	+11,6	+37 843	884 059	-1,3	-11 909
Észak-Alföld	619 970	+66,1	+246 747	1 804 060	+34,9	+466 979
Észak-Magyarország	630 949	+14,3	+79 148	1 426 085	+2,4	+33 307
Közép-Dunántúl	317 760	+16,5	+44 990	754 579	-1,8	-13 955
Nyugat-Dunántúl	897 636	+42,2	+266 493	2 315 874	+31,4	+553 680
Tisza-tó	106 944	+72,2	+44 836	290 309	+22,1	+52 597
Ország összesen	7 651 250	+37,8	+2 099 035	19 974 414	+15,3	+2 647 373

Forrás: KSH

száma, előbbi 42,2%-kal, utóbbi pedig 31,4%-kal emelkedett a vizsgált évek során. A Tisza-tónál dinamikusan nőtt a vendégek száma, de ezt csak kismértékben követte a vendégéjszakák számának növekedése. Egyes régiókban, mint a Közép-Dunántúlon vagy a Balatonon, a vendégek száma nőtt, a vendégéjszakáké azonban összességében csökkent (1. táblázat).

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmában hét régió teljesítménye közel egyenletesen alakult a vizsgált időszakban. A Balaton és a BKD régiókban ugyanakkor 2002 körül indult el egy ellentétes irányú változás: a Balaton esetében csökkenés, majd stagnálás, a BKD régió esetében többnyire folyamatos növekedés jellemezte a vendégéjszakák számát (1. ábra).

2.2. A MAGÁNSZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA

A magánszálláshelyek vendégforgalmában a legjelentősebb változást a Balaton és a Közép-Dunántúl szerepének, és ezáltal vendégéjszakái számának visszaesése jelenti.

A Balaton régió 1999-ben még az országos magánszálláshelyi vendégéjszakák több mint felét tudhatta magának (56,7%), 2008-ban viszont már „csak” a 45,2%-át, ez félmillióval kevesebb vendégéjszakát jelent. A Közép-Dunántúl részesedése 8,7%-ról 2,8%-ra csökkent, 2008-ban 240 ezerrel kevesebb vendégéjszakát regisztráltak a régió magánszálláshelyein, mint tíz évvel azelőtt (2. táblázat).

A többi régióban – eltérő mértékű – növekedés volt tapasztalható: a Dél-Alföldön, a Dél-Dunántúlon, az Észak-Alföldön és Észak-Magyarországon közel duplájára emelkedett a magánszálláshelyek vendégéjszakáinak száma a vizsgált időszakban. A BKD régiót, a Nyugat-Dunántúlt és a Tisza-tavat enyhébb növekedés jellemezte. A legnagyobb fellendülés az Észak-Alföld régióban volt tapasztalható, itt 177 ezerrel több vendégéjszakát regisztráltak 2008-ban, mint egy évtizeddel korábban (3. ábra). A hét régió több mint 600 ezerrel több vendégéjszakája sem tudta kompenzálni a másik két régió csökkenő teljesítményét,

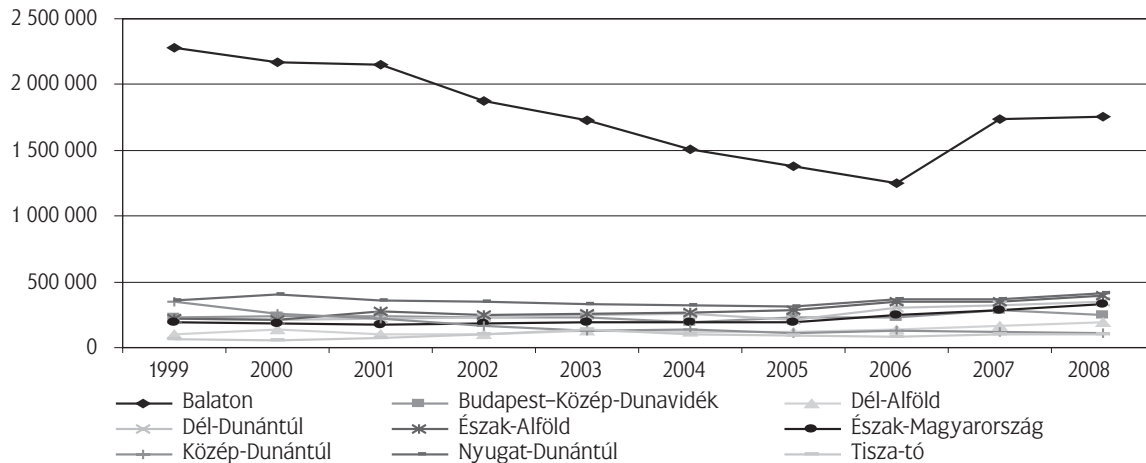
2. táblázat

A vendégforgalom alakulása a magánszálláshelyeken turisztikai régiók szerint, 1999, 2008

Régiók	Vendégek			Vendégéjszakák		
	Száma 2008	Változás 2008/1999		Száma 2008	Változás 2008/1999	
		(%)	(abszolút)		(%)	(abszolút)
Balaton	419 169	+25,9	+86 209	1 757 795	-22,8	-519 501
BKD	68 108	+80,4	+30 363	245 859	+5,7	+13 260
Dél-Alföld	54 732	+180,8	+35 244	196 587	+92,8	+94 623
Dél-Dunántúl	64 492	+91,1	+30 741	349 194	+60,0	+130 969
Észak-Alföld	106 246	+148,7	+63 529	393 553	+81,6	+176 825
Észak-Magyarország	108 951	+192,5	+71 698	330 760	+70,1	+136 256
Közép-Dunántúl	30 021	-41,7	-21 495	107 572	-69,1	-240 263
Nyugat-Dunántúl	93 104	+37,1	+25 181	413 599	+15,1	+54 411
Tisza-tó	25 895	+125,5	+14 414	97 571	+45,6	+30 547
Ország összesen	970 718	+52,9	+335 884	3 892 490	-3,1	-122 873

Forrás: KSH

A vendégéjszakák száma a magánszálláshelyeken turisztikai régiók szerint, 1999–2008

Forrás: KSH

Így 2008-ban összességében 123 ezerrel kevesebb vendégéjszakát regisztráltak országos szinten, mint 1999-ben (4. ábra).

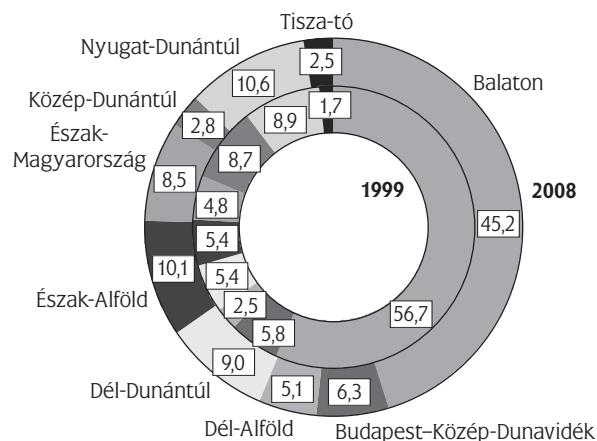
3. A turisztikai régiók szerepe a belföldi turizmusban

3.1. A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK BELFÖLDI VENDÉGFORGALMA

Míg a kereskedelmi szálláshelyek teljes vendégforgalmát elemezve láthattuk, milyen változó az egyes régiók vendégei, illetve vendégéjszakái számának alakulása, a belföldi forgalom egységes – növekvő – képet mutat 1999 és 2008 között (3. táblázat). A belföldi turizmus

4. ábra

A turisztikai régiók részesedése a magánszálláshelyeken regisztrált összes vendégéjszaka számából, 1999, 2008 (%)

Forrás: KSH

tényerése a Balaton régióban a legfeltűnőbb: itt közel félmillióval több vendéget és közel egymillióval több belföldi vendégéjszakát regisztráltak 2008-ban, mint 1999-ben (5. ábra). Bár valamennyi régióban emelkedett a belföldi vendégforgalom, itt is megfigyelhető a rövidülő tartózkodási idő tendenciája, hiszen a vendégek száma nagyobb ütemben nőtt a vendégéjszakák számához képest. Kivételt képez ez alól az Észak-Alföld régió, ahol a belföldi vendégéjszakák száma dinamikusabban emelkedett (+90,2%) a vendégek számánál (+88,5%).

A kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált belföldi vendégéjszakák száma szempontjából a régiók sorrendje figyelemre méltóan alakult a vizsgált időszakban. Az első és a második hely változatlanul a Balaton, illetve a BKD régiót illeti meg. 1999-ben a Balatonon 1 639 109, a BKD régióban 1 204 022 belföldi vendégéjszakát regisztráltak. 2008-ra a két legnépszerűbb régióban 2 616 246, illetve 1 390 594 belföldi vendégéjszaka realizálódott. Az „igazi” átrendeződés a 3–6. helyezést jellemezte. Bár összességében Észak-Magyarország és a Dél-Alföld belföldi vendégforgalma is növekedett a vizsgált évtized alatt, helyezésüket tekintve az Észak-Magyarország régió a harmadik helyről az ötödikre, a Dél-Alföld az ötödikről a hatodikra csúszott vissza. A Nyugat-Dunántúl eggyel, az Észak-Alföld kettővel lépett előre a régiók sorában, így előbbi a harmadik, utóbbi a negyedik helyen állt 2008-ban. A Dél-Dunántúl (7. helyezés), a Közép-Dunántúl (8. helyezés) és a Tisza-tó (9. helyezés) pozíciója változatlan maradt a vizsgált évek alatt.

A belföldi vendégforgalmat 1999 és 2008 között kivétel nélkül minden régióban töretlen növekedés jellemezte. A belföldi vendégéjszakák számából való részesedést nézve azonban a bázis évhez viszonyítva a belföldi

A belföldi vendégforgalom a kereskedelmi szálláshelyeken
turisztikai régiók szerint, 1999, 2008

Régiók	Vendégek			Vendégéjszakák		
	Száma 2008	Változás 2008/1999		Száma 2008	Változás 2008/1999	
		(%)	(abszolút)		(%)	(abszolút)
Balaton	925 495	+103,6	+470 840	2 616 246	+59,6	+977 137
BKD	670 275	+34,6	+172 231	1 390 594	+15,5	+186 572
Dél-Alföld	368 053	+31,7	+88 557	899 969	+24,8	+179 037
Dél-Dunántúl	304 530	+36,5	+81 438	648 454	+27,9	+141 523
Észak-Alföld	461 534	+88,5	+216 691	1 218 688	+90,2	+578 068
Észak-Magyarország	538 634	+18,4	+83 651	1 185 222	+8,8	+95 417
Közép-Dunántúl	228 628	+28,9	+51 208	477 500	+8,2	+36 024
Nyugat-Dunántúl	556 831	+45,1	+173 055	1 317 216	+33,1	+327 257
Tisza-tó	81 240	+72,1	+34 029	210 994	+39,3	+59 504
Ország összesen	4 135 220	+49,6	+1 371 700	9 964 883	+34,9	+2 580 539

Forrás: KSH

turizmusban erősödött a Balaton és az Észak-Alföld szerepe, a többi régió részesedése stagnált vagy csökkent 1999-hez képest (6. ábra).

3.2. A MAGÁNSZÁLLÁSHELYEK BELFÖLDI VENDÉGFORGALMA

A magánszálláshelyek belföldi vendégforgalma összességében pozitívan alakult: közel egymillióval több belföldi vendégéjszakát regisztráltak hazánk magánszálláshelyein 2008-ban, mint egy évtizeddel korábban. Egyedül a Közép-Dunántúlon csökkent a belföldi vendégek, illetve vendégéjszakák száma, a többi régióban eltérő (1,1–159,6% közötti) mértékben nőtt a belföldi vendégéjszakák száma (4. táblázat).

A régiók vendégéjszakák száma alapján felállított sorrendjében a vizsgált évek alatt a Balaton továbbra is

megőrizte vezető szerepét. A régiók belföldi vendégéjszakák száma alapján felállított 1999., illetve 2008. évi rangsora szintén a 4. táblázatban látható.

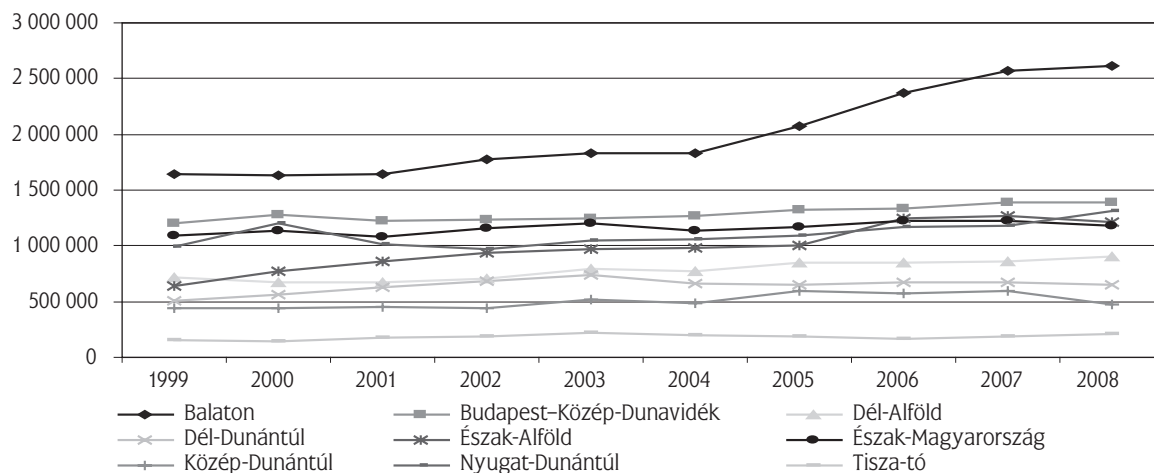
4. A turisztikai régiók szerepe a beutazó turizmusban

4.1. A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK KÜLFÖLDI VENDÉGFORGALMA

A külföldi vendégforgalom a fővárost is magában foglaló BKD régiót kivéve kisebb szerepet játszik a régiók vendégforgalmában. A régiók sorrendje a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakák száma alapján 1999–2008 között alig változott. Az első négy helyezett sorrendben változatlanul a BKD, a Balaton, a Nyugat-Dunántúl és az Észak-Alföld volt 2008-ban.

5. ábra

A belföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken turisztikai régiók szerint, 1999–2008

Forrás: KSH

A belföldi vendégforgalom a magánszálláshelyeken
turisztikai régiók szerint, 1999, 2008

Régiók*	Belföldi vendégek			Belföldi vendégéjszakák		
	Szám 2008	Változás 2008/1999		Szám 2008	Változás 2008/1999	
		(%)	(abszolút)		(%)	(abszolút)
Balaton (1., 1.)	272 001	+270,3	+198 552	1 000 152	+92,1	+479 598
BKD (5., 7.)	39 079	+77,8	+17 099	142 023	+1,1	+1 565
Dél-Alföld (8., 6.)	46 307	+206,6	+31 203	164 793	+96,0	+80 719
Dél-Dunántúl (7., 5.)	44 359	+142,4	+26 060	208 524	+114,1	+111 112
Észak-Alföld (6., 4.)	64 693	+241,7	+45 762	255 763	+159,6	+157 230
Észak-Magyarország (4., 3.)	95 585	+200,1	+63 738	281 788	+72,0	+117 961
Közép-Dunántúl (2., 8.)	27 037	-16,3	-5 277	93 871	-56,9	-123 998
Nyugat-Dunántúl (3., 2.)	72 654	+138,6	+42 203	285 201	+62,8	+109 989
Tisza-tó (9., 9.)	23 730	+141,0	+13 882	84 619	+57,7	+30 949
Ország összesen	685 445	+171,8	+433 222	2 516 734	+62,2	+965 125

* A zárójelben helyezés a belföldi vendégéjszakák száma alapján 1999, 2008.

Forrás: KSH

Bár pozíciójukat megőrizték, a külföldi vendégéjszakák száma visszaesett a balatoni, az észak-alföldi, az észak-magyarországi és a Tisza-tavi kereskedelmi szálláshelyeken. A régiók közül mindössze kettőben, a BKD és a Nyugat-Dunántúl régióban mértek jelentős növekedést a külföldi vendégéjszakák számában (5. táblázat és 8. ábra). Mind a külföldi vendégéjszakák számát, mind az ebből adódó helyezést tekintve csökkent a Dél-Dunántúl régió szerepe: 1999-ben még az ötödik volt, 2008-ban viszont a nyolcadik helyre csúszott vissza a külföldi vendégéjszakák száma alapján felállított rangsorban. Ugyanezen szempont szerint viszont javított pozícióján a Közép-Dunántúl és a Dél-Alföld, utóbbi 1999-ben nyolcadik, 2008-ban hatodik helyen állt a régiók között.

A 7. ábrán látható, hogy a külföldi vendégforgalomból a BKD és a Nyugat-Dunántúl részesedése növekedett

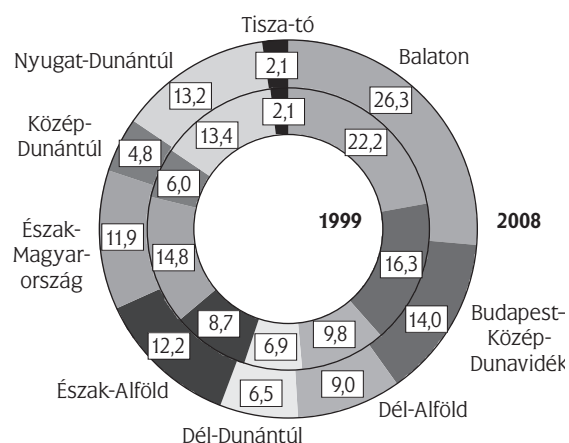
a vizsgált tíz évben. Ezen belül is kimagasló a BKD régió szerepe, ahol 1999-ben az összes külföldi vendégéjszaka 38,3%-a, 2008-ban már több mint fele (54,0%-a) realizálódott.

A kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakák száma alapján a turisztikai régiók legfontosabb küldőpiaca egyértelműen Németország. A vizsgált évtizedben Észak-Magyarország kivételével Németország minden régióban megőrizte vezető helyét, az új, feltörekvő küldőpiacok megjelenésével párhuzamosan azonban részesedése egyre csökkenő tendenciát mutat. Míg 1999-ben a legtöbb régióban a németek adták a külföldi vendégéjszakák felét, 2008-ra már csak a vendégéjszakák egyharmadát köszönhetjük a német vendégeknek.

A vendégéjszakák száma alapján legfontosabb küldőpiacok vendégforgalmát az egyes turisztikai

6. ábra

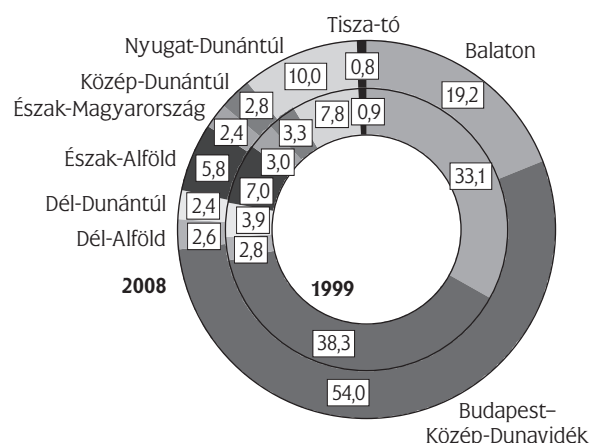
A turisztikai régiók részesedése a kereskedelmi szálláshelyi belföldi vendégéjszakák számából, 1999, 2008

Forrás: KSH

7. ábra

A turisztikai régiók részesedése a kereskedelmi szálláshelyi külföldi vendégéjszakák számából, 1999, 2008

Forrás: KSH

A külföldi vendégforgalom a kereskedelmi szálláshelyeken
turisztikai régiók szerint, 1999, 2008

Régiók	Külföldi vendégek			Külföldi vendégéjszakák		
	Száma 2008	Változás 2008/1999		Száma 2008	Változás 2008/1999	
		(%)	(abszolút)		(%)	(abszolút)
Balaton	360 025	-29,7	-152 263	1 918 941	-41,7	-1 371 611
BKD	2 275 145	+54,2	+799 218	5 409 512	+42,2	+1 604 939
Dél-Alföld	113 577	+0,3	+395	264 186	-3,4	-9 400
Dél-Dunántúl	60 891	-41,7	-43 595	235 605	-39,4	-153 432
Észak-Alföld	158 436	+23,4	+30 056	585 372	-16,0	-111 089
Észak-Magyarország	92 315	-4,7	-4 503	240 863	-20,5	-62 110
Közép-Dunántúl	89 132	-6,5	-6 218	277 079	-15,3	-49 979
Nyugat-Dunántúl	340 805	+37,8	+93 438	998 658	+29,3	+226 423
Tisza-tó	25 704	+72,5	+10 807	79 315	-8,0	-6 907
Ország összesen	3 516 030	+26,1	+727 335	10 009 531	+0,7	+66 834

Forrás: KSH

régiókban a 6. táblázat mutatja be részletesen. Amint az látható, a külföldi vendégforgalom a legtöbb régióban igen koncentrált. A BKD régió kivételével a régiók három legfontosabb küldőpiaca a külföldi vendégforgalom minimum 50%-át, de gyakran akár háromnegyedét adja. A BKD régióban az első három helyezett a külföldi vendégforgalom egyharmadát, az első tíz helyezett is mindössze kétharmadát adja.

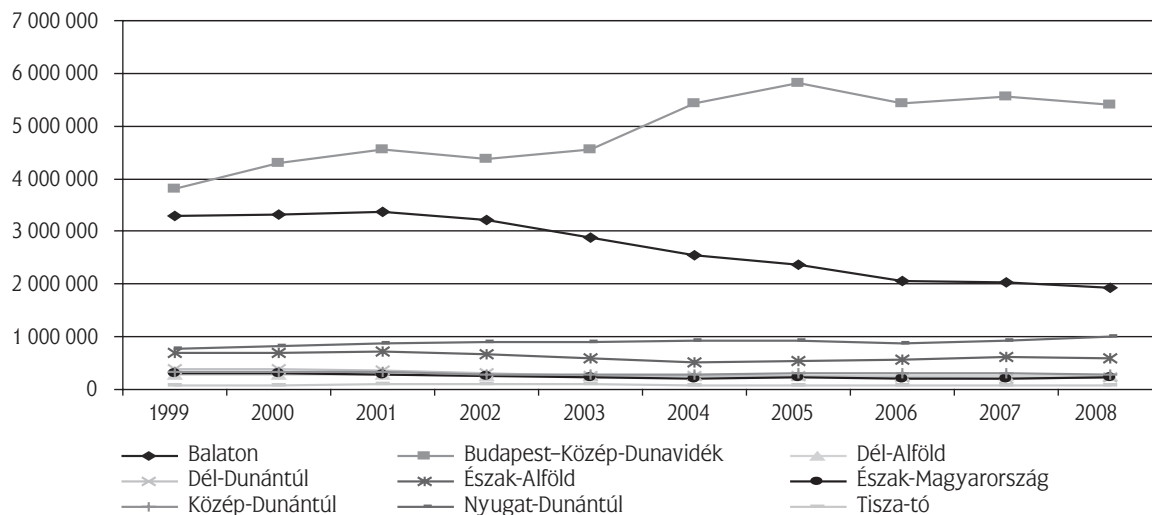
4.2. A MAGÁNSZÁLLÁSHELYEK KÜLFÖLDI VENDÉGFORGALMA

A régiók sorrendje a magánszálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakák száma alapján átrendeződött

1999 és 2008 között. Az elmúlt évtized egyik fontos trendje, hogy a hazánkba érkező külföldiek egyre nagyobb arányban választanak szállodát, esetleg panziót itt-tartózkodásuk alatt, e folyamattal párhuzamosan a magánszálláshelyek szerepe a külföldi vendégforgalomban fokozatosan visszaszorult. A balatoni magánszálláshelyeken közel egymillióval kevesebb külföldi vendégéjszakát regisztráltak 2008-ban, mint 1999-ben, de még ezzel együtt is megőrizte vezető pozícióját a régiók között. A legjelentősebb visszaesés a Közép-Dunántúl régiót jellemezte, ahol közel 120 ezerrel kevesebb külföldi vendégéjszakát regisztráltak a magánszálláshelyeken 2008-ban, mint 1999-ben. A régiók helyezése 1999-ben, illetve 2008-ban a külföldi vendégéjszakák száma alapján a 7. táblázatban látható.

8. ábra

A külföldi vendégéjszakák száma
a kereskedelmi szálláshelyeken turisztikai régiók szerint, 1999–2008

Forrás: KSH

A régiók legfontosabb küldőpiacai* és azok részesedése a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakák számából, 1999, 2008 (%)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Összesen
<i>Balaton</i>											
1999	D (70,0)	A (7,3)	NL (6,4)	DK (3,2)	PL (1,6)	CZ (1,4)	GB (1,2)	CH (1,1)	RUS (1,0)	SK (1,0)	3 290 611
2008	D (48,4)	A (11,2)	NL (7,6)	DK (5,9)	RUS (4,4)	CZ (3,6)	B (2,6)	PL (2,5)	CH (1,9)	F (1,3)	1 918 941
<i>Budapest-Közép-Dunavidék</i>											
1999	D (17,7)	USA (9,5)	I (7,1)	GB (6,9)	E (4,4)	J (3,8)	A (3,6)	F (3,5)	IL (3,5)	FIN (3,5)	3 804 577
2008	D 1(1,0)	GB (10,3)	USA (7,7)	I (6,5)	E (6,3)	F (4,8)	RUS (3,8)	RO (3,6)	S (2,7)	PL (2,6)	5 409 512
<i>Dél-Alföld</i>											
1999	D (35,5)	YU (8,5)	RO (6,2)	I (5,9)	A (5,2)	NL (4,7)	PL (4,4)	GB (3,1)	F (2,8)	USA (2,5)	273 586
2008	D (28,3)	RO (16,8)	PL (5,0)	A (4,8)	I (4,1)	NL (3,8)	SRB (2,9)	CZ (2,8)	USA (2,6)	F (2,5)	264 186
<i>Dél-Dunántúl</i>											
1999	D (51,5)	A (6,9)	FIN (4,8)	USA (4,5)	N (3,4)	DK (3,2)	NL (2,8)	PL (2,8)	I (2,7)	HR (2,6)	389 037
2008	D (36,5)	HR (14,4)	CZ (12,9)	A (7,1)	NL (2,8)	I (2,3)	F (2,1)	RO (2,1)	USA (1,9)	GB (1,8)	235 605
<i>Észak-Alföld</i>											
1999	D (49,8)	PL (20,2)	UA (4,0)	GB (4,0)	RO (2,8)	A (2,6)	SK (2,4)	I (1,9)	NL (1,8)	USA (0,9)	696 461
2008	D (30,3)	PL (19,2)	RO (16,4)	UA (5,1)	SK (4,2)	I (2,6)	A (2,6)	NL (2,3)	CZ (1,8)	F (1,7)	585 372
<i>Észak-Magyarország</i>											
1999	PL (32,9)	D (21,8)	SK (5,7)	NL (5,3)	GB (5,3)	A (3,1)	FIN (2,4)	I (2,2)	USA (2,0)	UA (1,9)	302 973
2008	PL (27,4)	D (14,8)	SK (7,8)	CZ (6,4)	GB (4,3)	NL (4,1)	F (3,7)	RO (3,4)	USA (3,3)	A (2,6)	240 863
<i>Közép-Dunántúl</i>											
1999	D (49,7)	NL (12,9)	A (6,5)	I (3,7)	PL (3,4)	HR (3,2)	B (2,7)	RO (2,3)	GB (1,4)	J (1,3)	273 586
2008	D (32,4)	NL (9,9)	A (7,3)	B (4,3)	I (4,2)	RO (4,2)	J (3,2)	DK (3,1)	GB (3,0)	USA (2,7)	277 079
<i>Nyugat-Dunántúl</i>											
1999	D (48,1)	A (24,0)	CH (4,4)	NL (2,7)	YU (2,4)	I (2,4)	RO (1,7)	PL (1,6)	GB (1,3)	USA (1,1)	772 235
2008	D (34,9)	A (26,2)	CZ (10,4)	RO (5,2)	CH (2,9)	I (2,5)	NL (2,1)	USA (1,7)	SK (1,7)	PL (1,5)	998 658
<i>Tisza-tó</i>											
1999	D (50,6)	PL (12,4)	NL (9,2)	A (6,5)	I (3,4)	SK (2,8)	B (1,9)	GB (1,8)	RO (1,5)	CH (1,3)	86 222
2008	D (27,3)	PL (21,9)	SK (9,7)	UA (8,8)	RO (5,2)	NL (3,9)	A (3,5)	F (2,9)	CZ (2,4)	RUS (2,2)	79 315

* A: Ausztria, B: Belgium, CH: Svájc, CZ: Csehország, D: Németország, DK: Dánia, E: Spanyolország, F: Franciaország, FIN: Finnország, GB: Nagy-Britannia, HR: Horvátország, I: Olaszország, IL: Izrael, J: Japán, N: Norvégia, NL: Hollandia, PL: Lengyelország, RO: Románia, RUS: Oroszország, S: Svédország, SK: Szlovákia, SRB: Szerbia, UA: Ukrajna, USA: Amerikai Egyesült Államok, YU: Jugoszlávia.

Forrás: KSH

5. A belföldi, illetve a beutazó turizmus jelentősége a turisztikai régiókban

5.1. A BELFÖLDI ÉS A BEUTAZÓ TURIZMUS ARÁNYA A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEKEN

A 8. táblázat azt mutatja be, hogy milyen arányt képvisel a belföldi, illetve a beutazó turizmus az egyes régiókban a kereskedelmi szálláshelyeken.

Országos szinten és a legtöbb régióban is egyértelműen a belföldi turizmus térnyerése a legfontosabb tendencia. 1999-ben a vendégek 49,8%-a, a vendégéjszakák 42,6%-a származott a belföldiektől. 2008-ra már a belföldi vendégek kerültek túlsúlyba, arányuk 54,0% volt, emellett a belföldi vendégéjszakák aránya is 49,9%-ra emelkedett országosan. Regionális szinten a legszembetűnőbb változás a Balaton régióban érhető tetten, itt a belföldi vendégek aránya 47,0%-ról 72,0%-ra, a belföldi vendégéjszakák aránya pedig 33,2%-ról 57,7%-ra emelkedett a vizsgált évtizedben. A BKD régióban ellentétes

irányú elmozdulás volt megfigyelhető: a már eleve jóval hangsúlyosabb beutazó turizmus jelentősége tovább erősödött a régióban. 1999-ben a vendégek és a vendégéjszakák háromnegyede (74,8% és 76,0%) származott a külföldiektől, 2008-ban már az összes vendégéjszaka négyötödét (79,6%-át) adták a külföldi vendégek a régióban.

Szintén jelentős arányeltolódás figyelhető meg a Dél-Dunántúl régióban, ahol a külföldi vendégforgalom aránya jelentősen csökkent a belföldi vendégforgalom javára. A belföldi vendégek aránya 68,1%-ról 83,3%-ra emelkedett, a vendégéjszakák aránya pedig 56,6%-ról 73,3%-ra nőtt a vizsgált évek alatt.

A többi régióban 5–20 százalékpont közötti változás tapasztalható a belföldi vendégéjszakák javára, a Nyugat-Dunántúl régióban viszont kiegyenlített maradt a beutazó és a belföldi vendégforgalom, szinte azonos arány jellemezte az 1999-es és a 2008-as évet mind a vendégek, mind a vendégéjszakák tekintetében (9. ábra).

7. táblázat

A külföldi vendégforgalom a magánszálláshelyeken turisztikai régiók szerint, 1999, 2008

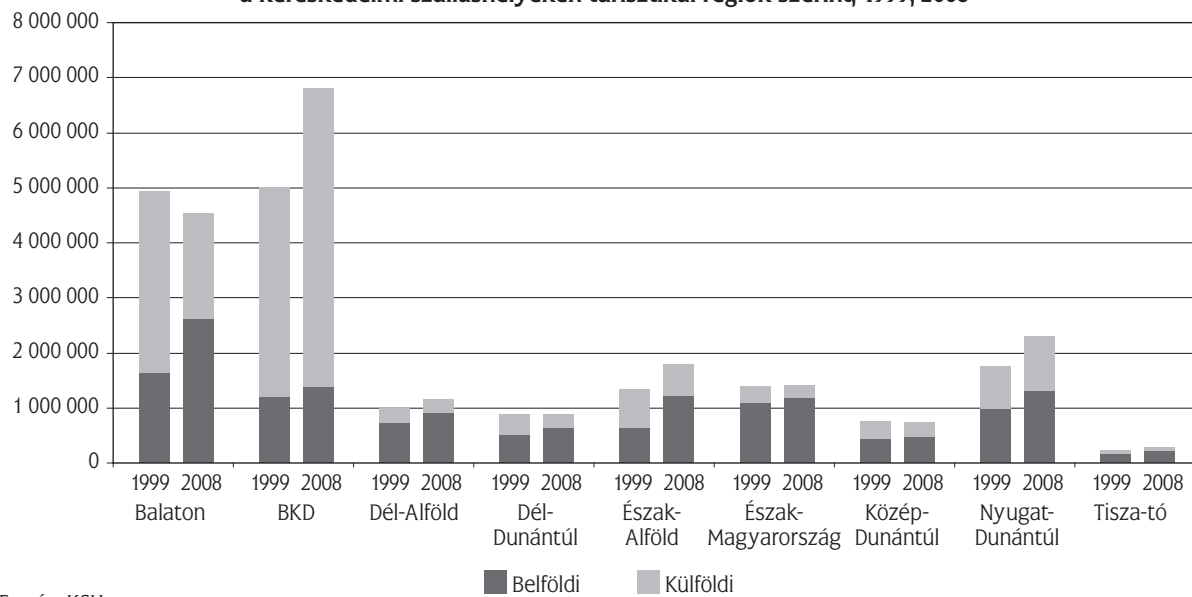
Régiók*	Külföldi vendégek			Külföldi vendégéjszakák		
	Száma 2008	Változás 2008/1999		Száma 2008	Változás 2008/1999	
		(%)	(abszolút)		(%)	(abszolút)
Balaton (1., 1.)	147 168	-43,3	-112 343	757 643	-56,9	-999 099
BKD (6., 5.)	29 029	+84,1	+13 264	103 836	+12,7	+11 695
Dél-Alföld (8., 7.)	8 425	+92,2	+4 041	31 794	+77,7	+13 904
Dél-Dunántúl (4., 2.)	20 133	+30,3	+4 681	140 670	+16,4	+19 857
Észak-Alföld (5., 3.)	41 553	+74,7	+17 767	137 790	+16,6	+19 595
Észak-Magyarország (7., 6.)	13 366	+147,2	+7 960	48 972	+59,6	+18 295
Közép-Dunántúl (3., 8.)	2 984	-84,5	-16 218	13 701	-89,5	-116 265
Nyugat-Dunántúl (2., 4.)	20 450	-45,4	-17 022	128 398	-30,2	-55 578
Tisza-tó (9., 9.)	2 165	+32,6	+532	12 952	-3,0	-402
Ország összesen	285 273	-25,4	-97 338	1 375 756	-44,2	-1 087 998

* A zárójelben helyezés a külföldi vendégéjszakák száma alapján 1999, 2008.

Forrás: KSH

9. ábra

A belföldi és külföldi vendégéjszakák száma és aránya a kereskedelmi szálláshelyeken turisztikai régiók szerint, 1999, 2008

Forrás: KSH

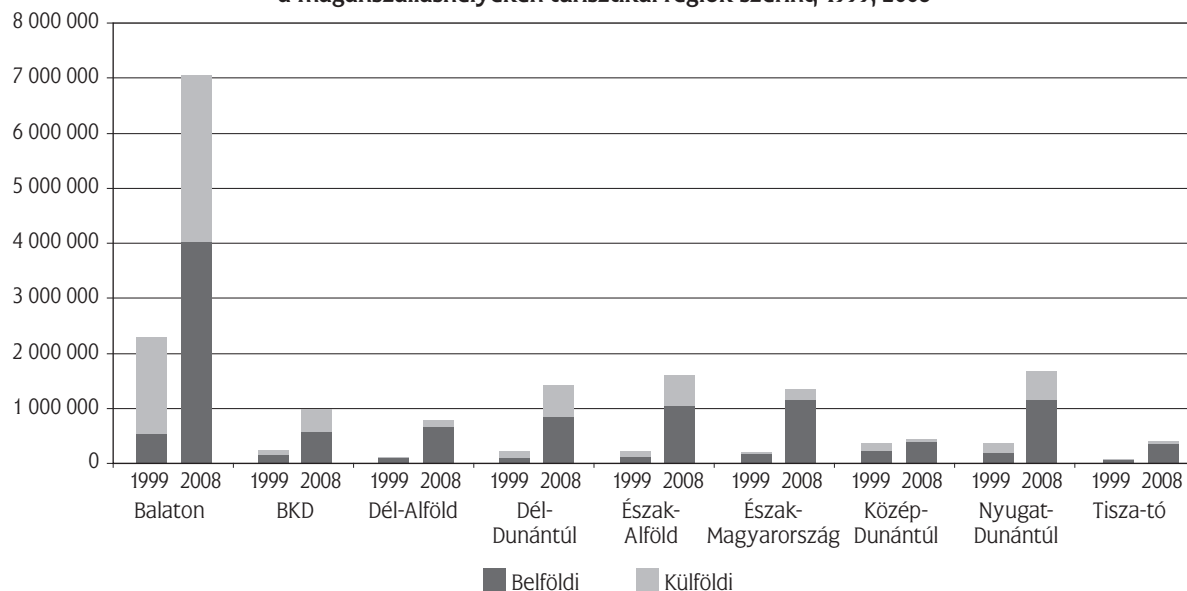
8. táblázat

A belföldi és a beutazó turizmus aránya a kereskedelmi szálláshelyeken a turisztikai régiók szerint, 1999, 2008 (%)

Régiók	1999				2008			
	Vendégek		Vendégéjszakák		Vendégek		Vendégéjszakák	
	Belföldi	Külföldi	Belföldi	Külföldi	Belföldi	Külföldi	Belföldi	Külföldi
Balaton	47,0	53,0	33,2	66,8	72,0	28,0	57,7	42,3
BKD	25,2	74,8	24,0	76,0	22,8	77,2	20,4	79,6
Dél-Alföld	71,2	28,8	72,5	27,5	76,4	23,6	77,3	22,7
Dél-Dunántúl	68,1	31,9	56,6	43,4	83,3	16,7	73,3	26,7
Észak-Alföld	65,6	34,4	47,9	52,1	74,4	25,6	67,6	32,4
Észak-Magyarország	82,5	17,5	78,2	21,8	85,4	14,6	83,1	16,9
Közép-Dunántúl	65,0	35,0	57,4	42,6	71,9	28,1	63,3	36,7
Nyugat-Dunántúl	60,8	39,2	56,2	43,8	62,0	38,0	56,9	43,1
Tisza-tó	76,0	24,0	63,7	36,3	76,0	24,0	72,7	27,3
Ország összesen	49,8	50,2	42,6	57,4	54,0	46,0	49,9	50,1

Forrás: KSH

A belföldi és külföldi vendégejszakák száma és aránya a magánszálláshelyeken turisztikai régiók szerint, 1999, 2008

Forrás: KSH

5.2. A BELFÖLDI ÉS A BEUTAZÓ TURIZMUS ARÁNYA A MAGÁNSZÁLLÁSHELYEKEN

Komoly változás tapasztalható a belföldi, illetve a beutazó turizmus magánszálláshelyeken mért arányában is (10. ábra). Szinte mindegyik régióban növekedett a belföldi turizmus jelentősége, ez alól kivételt képez a BKD régió, bár itt is csak kismértékben csökkent a belföldi vendégforgalom részesedése, és a csökkenéssel együtt még mindig túlsúlyban van a külföldivel szemben. Míg 1999-ben a magánszálláshelyeken öt régióban volt 50%-nál magasabb a belföldi vendégforgalom aránya a külföldinél, 2008-ra a belföldi turizmus erősödésével és

e szállástípus népszerűségének növekedésével párhuzamosan már kivétel nélkül minden régióban a belföldi vendégek adták a magánszálláshelyi vendégforgalom több mint felét. A Dél-Alföld, a Közép-Dunántúl, a Tisza-tó és Észak-Magyarország esetében a belföldi turizmus a teljes forgalom több mint négyötödét tette ki 2008-ban.

Kiemelendő még a Balaton régióban bekövetkezett változás: 1999-ben mindössze 22,9%-ot képviselt a belföldi forgalom a régió magánszálláshelyein, 2008-ra viszont már 56,9%-ra nőtt a belföldi vendégejszakák aránya, ezzel párhuzamosan a külföldieké 77,1%-ról 43,1%-ra csökkent.

9. táblázat

A belföldi és külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje a turisztikai régiókban, 1999, 2008 (éjszaka)

Régiók	1999		2008		Változás 2008/1999 (abszolút érték)	
	Belföldi	Külföldi	Belföldi	Külföldi	Belföldi	Külföldi
Balaton	3,6	6,4	2,8	5,3	-0,8	-1,1
BKD	2,4	2,6	2,1	2,4	-0,3	-0,2
Dél-Alföld	2,6	2,4	2,4	2,3	-0,2	-0,1
Dél-Dunántúl	2,3	3,7	2,1	3,9	-0,2	0,2
Észak-Alföld	2,6	5,4	2,6	3,7	0,0	-1,7
Észak-Magyarország	2,4	3,1	2,2	2,6	-0,2	-0,5
Közép-Dunántúl	2,5	3,4	2,1	3,1	-0,4	-0,3
Nyugat-Dunántúl	2,6	3,1	2,4	2,9	-0,2	-0,2
Tisza-tó	3,2	5,8	2,6	3,1	-0,6	-2,7
Ország összesen	2,7	3,6	2,4	2,8	-0,3	-0,8

Forrás: KSH

6. Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken

Amint azt már a részletes vendégforgalmi adatok elemzése során megállapítottuk, az átlagos tartózkodási idő változása országos és regionális szinten is megfelel a nemzetközi tendenciáknak: általában egyre rövidebbek az utazások, az utazók inkább több, rövidebb utazást tesznek. Országos szinten 1999-ben a belföldi vendégek átlagosan 2,7, a külföldiek 3,6 éjszakát töltöttek hazánkban, 2008-ra a belföldiek átlagos tartózkodási ideje 2,4, a külföldieké 2,8 éjszakára csökkent (9. táblázat). Regionális szinten egy kivétellel mind a belföldi, mind a külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje csökkent. A kivétel a Dél-Dunántúl régió, ahol 3,7-ről 3,9 éjszakára emelkedett a külföldi vendégek tartózkodási ideje. Az Észak-Alföldön a belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje nem változott.

7. A kereskedelmi szálláshelyek kapacitásának alakulása a turisztikai régiókban

2008-ban hazánk kereskedelmi szálláshelyein összesen 302 889 férőhely várta a vendégeket. Bár ez mindössze 0,7%-kal jelent több férőhelyet, mint 1999-ben, az egyes régiókban jelentős átrendeződés figyelhető meg a férőhelyek összetételét tekintve. A férőhelyek száma a BKD régióban, a Dél-Alföldön, a Tisza-tónál, Észak-Magyarországon, az Észak-Alföldön és a Nyugat-Dunántúlon növekedett, a Közép-Dunántúlon, a Balatonon és a Dél-Dunántúlon viszont csökkent 1999 és 2008 között (10. táblázat).

1999-ben a magyarországi kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek legnagyobb része a Balaton régióban volt (30,4%), ezt követte a BKD régió (16,4%).

10. táblázat

A kereskedelmi szálláshelyeken található férőhelyek száma és változása szállástípusonként a turisztikai régiókban, 2008, 2008/1999 (%)

	Öt-csillagos szálloda	Négy-csillagos szálloda	Három-csillagos szálloda	Két-csillagos szálloda	Egy-csillagos szálloda	Szálloda összesen	Panzió	Turista-szálló	Ifjúsági szálló	Nyarlóház	Kemping	Mindösszesen
Balaton												
2008	445	9 640	15 270	3 939	1 172	30 466	5 699	1 786	5 307	7 652	27 035	77 945
2008/1999		+180,2	+18,0	-70,8	-55,3	-6,2	+12,8	-58,1	+96,1	+20,1	-33,4	-14,8
Budapest-Közép-Dunavidék												
2008	7 590	14 975	13 758	1 664	655	38 642	4 680	2 296	1 478	787	2 998	50 881
2008/1999	+72,8	+58,4	+19,7	-51,9	-42,0	+29,1	-13,2	-39,2	-16,9	-36,6	-58,3	+3,2
Dél-Alföld												
2008		738	4 404	1 493	40	6 675	3 683	5 968	503	1 727	8 290	26 846
2008/1999			+17,3	+2,1	-95,8	+8,2	-10,4	+108,2	+947,9	+19,7	-9,6	+12,8
Dél-Dunántúl												
2008	43	794	3 106	760	838	408	5 541	1 333	1 305	1 204	7 112	20 372
2008/1999		+727,1	+74,0	-67,4	-75,2	-94,6	+47,0	-26,6	+155,9	-9,3	+4,4	-6,7
Észak-Alföld												
2008		3 132	4 895	678	835	9 540	4 214	1 927	1 713	2 377	12 518	32 289
2008/1999		+136,6	+45,1	-37,6	-7,3	+42,7	-47,7	-19,4	+157,6	+21,5	+50,4	+15,0
Észak-Magyarország												
2008	116	1 410	3 764	1 280	733	7 303	6 451	5 651	3 570	2 879	6 820	32 674
2008/1999	-6,5	+248,1	+55,7	-42,1	-3,8	+23,4	-19,0	+16,4	+216,5	+22,7	+28,2	+18,7
Közép-Dunántúl												
2008		655	2 462	916	384	4 417	2 435	1 945	1 577	2 027	8 616	21 017
2008/1999		+1113,0	+86,0	-31,6	-81,6	-8,1	+38,1	-48,8	+554,4	-9,1	-2,0	-2,8
Nyugat-Dunántúl												
2008	977	4 254	5 480	969	233	11 913	6 623	2 381	439	1 284	7 170	29 810
2008/1999		+295,4	+37,3	-28,7	-86,4	+46,4	+23,4	-53,8	+93,4	-10,0	-8,1	+6,0
Tisza-tó												
2008		96	643	183	250	1 172	1 190	87	342	1 150	7 114	11 055
2008/1999			+49,9	-31,5	+133,6	+46,0	+102,0	-68,9		+23,4	+10,8	+22,5
Ország összesen												
2008	9 171	35 694	53 782	11 882	5 140	115 669	38 852	23 374	16 234	21 087	87 673	302 889
2008/1999	+103,1	+125,2	+29,6	-56,0	-62,4	+12,8	-7,6	-19,9	+122,3	+9,4	-12,7	+0,7

Forrás: KSH

A Nyugat-Dunántúl, Észak-Magyarország és az Észak-Alföld részesedése az országos férőhelyek számából 9% körül alakult, a Közép-Dunántúl, a Dél-Alföld és a Dél-Dunántúl részesedése 7-8%-os volt 1999-ben. A legkisebb részesedéssel a Tisza-tó rendelkezett, 1999-ben a férőhelyek mindössze 3,0%-át tudhatta magáénak. Az egyes régiók részesedése a kereskedelmi szálláshelyi kapacitásokból nem változott jelentős mértékben a vizsgált időszakban. A legnagyobb növekedés az Észak-Alföld régiót jellemezte: míg 1999-ben a férőhelyek 9,2%-a, 2008-ban 10,8%-a volt a régióban. Kisebb mértékben, de szintén emelkedett Észak-Magyarország, Dél-Alföld, a Tisza-tó és a BKD régió részesedése a férőhelyek számát tekintve, míg a többi régió részesedése kismértékben csökkent az évek során.

Az egyes kategóriák esetében is nagy ingadozások figyelhetők meg a vizsgált időszakban, nem ritka a több száz százalékos növekedés sem, ez elsősorban olyan régiók esetében jellemző, ahol korábban nem volt

négy- vagy ötcillagos szálloda, és időközben egy vagy több ilyen szálláshely megnyitotta kapuit. A szállodák esetében egyértelműen a BKD régióban következett be a legnagyobb mértékű fejlődés, itt közel 9 ezerrel nőtt a szállodai férőhelyek száma 1999-hez viszonyítva. A Nyugat-Dunántúlon közel 4 ezerrel, Észak-Alföldön közel 3 ezerrel több szállodai férőhely várta a vendégeket 2008-ban, mint 1999-ben.

8. A kereskedelmi szálláshelyek kapacitáskihasználtságának alakulása a turisztikai régiókban

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitáskihasználtsága a legtöbb régióban kedvezően alakult az elmúlt tíz évben. A mutató értéke a BKD régió kereskedelmi szálláshelyei körében volt a legmagasabb, 1999-ben 49,8%, 2008-ban 53,4%-os volt. Ezt követi a balatoni szálláshelyek

11. táblázat

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitáskihasználtsága szállástípusonként a turisztikai régiókban, 1999, 2008 (%)

	Szálloda összesen	Gyógy-szálloda	Wellness-szálloda	Három-, négy-, ötcillagos szálloda	Két-cillagos szálloda	Egy-cillagos szálloda	Panzió	Turista- és ifjúsági szálló	Üdülőtábor	Kemping	Összesen
<i>Balaton</i>											
1999	45,1	-	-	51,1	36,6	25,2	25,9	38,7	34,5	22,8	42,5
2008	48,1	65,2	48,7	49,0	39,0	40,2	27,9	25,2	34,4	17,6	43,8
<i>Budapest-Közép-Dunavidék</i>											
1999	53,3	-	-	55,4	37,2	43,6	28,8	44,2	29,4	4,0	49,8
2008	56,7	65,8	51,5	57,4	44,5	46,9	30,8	30,7	24,4	6,9	53,4
<i>Dél-Alföld</i>											
1999	36,4	-	-	36,8	33,1	39,1	23,7	14,5	23,8	9,2	30,3
2008	38,7	55,2	36,3	41,4	29,4	3,0	26,8	16,1	30,1	8,1	31,6
<i>Dél-Dunántúl</i>											
1999	34,7	-	-	40,6	34,9	18,0	28,4	20,6	31,0	8,3	31,5
2008	34,8	37,9	32,6	37,2	30,4	14,5	25,8	28,1	21,0	3,5	30,4
<i>Észak-Alföld</i>											
1999	44,6	-	-	47,7	36,9	33,4	19,9	17,5	29,4	15,0	33,9
2008	45,3	58,8	48,3	46,1	38,3	42,0	27,7	21,0	23,6	9,6	38,3
<i>Észak-Magyarország</i>											
1999	37,1	-	-	44,5	27,3	30,2	24,7	20,4	26,0	9,7	30,1
2008	36,8	59,7	40,2	40,1	19,8	35,7	22,3	20,8	23,7	5,4	28,5
<i>Közép-Dunántúl</i>											
1999	30,2	-	-	40,9	24,8	20,0	20,7	18,7	51,9	11,9	28,8
2008	34,4	23,8	47,6	38,7	22,7	21,4	25,1	20,3	14,4	5,5	26,7
<i>Nyugat-Dunántúl</i>											
1999	43,0	-	-	45,9	38,9	35,1	26,9	16,5	21,2	12,1	34,5
2008	45,9	56,9	52,2	47,6	27,4	29,6	24,0	20,7	25,0	15,7	37,4
<i>Tisza-tó</i>											
1999	37,0	-	-	41,9	30,3	28,4	18,4	28,0	31,6	11,1	30,1
2008	34,0	52,9	35,9	36,3	30,1	26,8	31,6	30,8	34,5	7,1	33,2

Megjegyzés: kempingek esetében férőhelykapacitás-kihasználtság.

Forrás: KSH

A szállásdíjbevételek alakulása a régiók kereskedelmi szálláshelyein, 2008, 2008/1999

Régiók	Belföldi		Külföldi		Összesen	
	2008 (ezer forint)	2008/1999 (%)	2008 (ezer forint)	2008/1999 (%)	2008 (ezer forint)	2008/1999 (%)
Balaton	13 607 444	+316,2	7 919 257	-16,4	21 526 701	+68,9
BKD	9 505 761	+156,8	64 900 878	+66,2	74 406 639	+74,1
Dél-Alföld	3 822 931	+187,7	1 529 988	+75,5	5 352 919	+143,2
Dél-Dunántúl	3 326 270	+213,0	1 166 200	+0,7	4 492 470	+102,3
Észak-Alföld	5 409 095	+338,4	2 616 207	+57,5	8 025 302	+177,2
Észak-Magyarország	6 127 702	+207,8	1 473 416	+85,3	7 601 118	+172,8
Közép-Dunántúl	2 773 637	+257,8	2 010 796	+128,6	4 784 433	+189,1
Nyugat-Dunántúl	7 515 782	+270,4	5 341 757	+67,0	12 857 539	+146,0
Tisza-tó	815 807	+324,7	220 565	+76,4	1 036 372	+226,8
Ország összesen	52 904 429	+239,5	87 179 064	+52,4	140 083 493	+92,4

Forrás: KSH

kihasználtsága (1999-ben 42,5%, 2008-ban 43,8%). Az Észak-Alföldön 4,4 százalékponttal nőtt a kihasználtság mértéke, 2008-ban 38,3%-os volt, ezt követik a nyugat-dunántúli szálláshelyek 37,4%-kal (+2,9 százalékpont). Ennél kisebb mértékben, de a Tisza-tónál és a Dél-Alföldön is emelkedett a mutató értéke. Ugyanakkor Észak-Magyarországon, a Közép-Dunántúlon, valamint a Dél-Dunántúlon kismértékben csökkent a kereskedelmi szálláshelyek kapacitáskihasználtsága. Az egyes szállástípusok kihasználtságának alakulását a régiókban a 11. táblázat mutatja be.

9. A kereskedelmi szálláshelyek szállásdíjbevételeinek alakulása a turisztikai régiókban

A kereskedelmi szálláshelyek bruttó szállásdíjbevételei összességében és a belföldi forgalmat tekintve is kivétel nélkül jelentősen emelkedtek 1999-ről 2008-ra. Az összes szállásdíjbevétel esetében a növekedés mértéke +68,9% (Balaton) és +226,8% (Tisza-tó) között mozgott (12. táblázat).

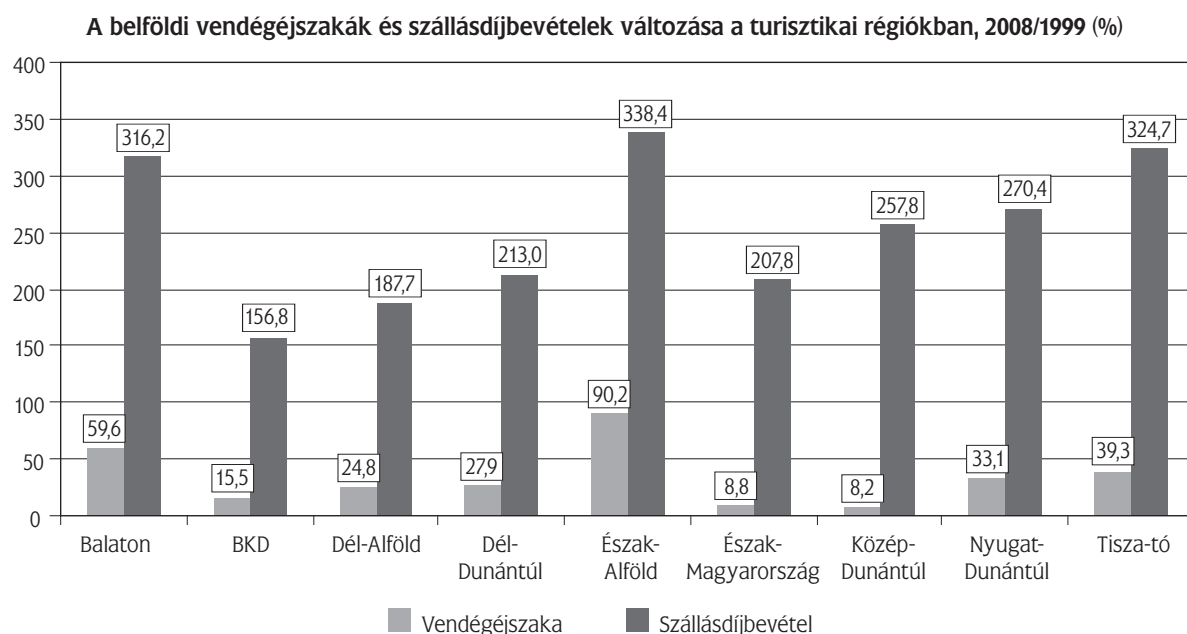
A belföldi szállásdíjbevételek országos szinten 1999-ben 15,6 milliárd forintot, 2008-ban 52,9 milliárd forintot (+239,5%) tettek ki, így abszolút értékben, folyó áron 2008-ban 37,3 milliárd forinttal több belföldi szállásdíjbevétel keletkezett a kereskedelmi szálláshelyeken, mint 1999-ben. Ennek jelentős részét a balatoni bevételek emelkedése adta, a magyar tengernél közel 10,4 milliárd forinttal több szállásdíjbevétel képződött. Szintén jelentősen emelkedtek abszolút értékben a BKD (+5,8 milliárd forint), a Nyugat-Dunántúl (+5,5 milliárd forint), az Észak-Alföld (+4,2 milliárd forint) és az Észak-Magyarország (+4,1 milliárd forint) belföldi vendégektől származó szállásdíjbevételei.

A külföldi vendégektől származó szállásdíjbevételek is dinamikusabban növekedtek a vizsgált

időszakban, 57,2 milliárd forintról 87,2 milliárd forintra, így országosan közel 30 milliárd forinttal több külföldi szállásdíjbevétel keletkezett 2008-ban, mint 1999-ben. A turisztikai régiók közül a vendégforgalmi tendenciáknak megfelelően a BKD régióban emelkedtek a legnagyobb ütemben a külföldiektől származó szállásdíjbevételek, amelyek 25,9 milliárd forinttal haladták meg az 1999-ben keletkezett bevételeket. A Nyugat-Dunántúlon 2,1 milliárd, a Közép-Dunántúlon 1,1 milliárd forinttal nőttek a külföldi vendégektől származó bevételek. A külföldi vendégforgalom visszaesésével párhuzamosan a külföldiektől származó szállásdíjbevételek is jelentősen csökkentek a Balaton régióban, ahol 1999-ben még 9,5 milliárd, 2008-ban viszont már csak 7,9 milliárd forintot fordítottak szállásra a külföldi vendégek. Ez 16,4%-os (1,6 milliárd forintnyi) visszaesést jelent a vizsgált évtized alatt.

A szállásdíjbevételek belföldi-külföldi megoszlását tekintve is komoly súlyponteltolódás tapasztalható a belföldi vendégektől származó szállásdíjbevételek javára. Míg 1999-ben a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált összes szállásdíjbevétel alig több mint egyötödét adták a belföldi vendégek, 2008-ra már közel 40%-ot tett ki ez az arány. Regionális szinten is ugyanez a tendencia figyelhető meg, egyes régiók esetében még látványosabb az arányok megváltozása. A belföldi szállásdíjbevételek részesedése a Balaton régióban emelkedett a leginkább, 1999-ben az összes bevétel 25,7%-a, 2008-ban 63,2%-a származott a belföldi vendégektől, ez 37,6 százalékpontos növekedést jelent. Emellett a Dél-Dunántúl és az Észak-Alföld régióban is 26,2, illetve 24,8 százalékponttal nőtt a belföldi szállásdíjbevételek aránya.

A belföldi szállásdíjbevételek növekedési üteme jóval meghaladta a belföldi vendégejszakákét a vizsgált időszakban (11. ábra).

Forrás: KSH

10. Összegzés

A turisztikai régiók megalakulása óta eltelt időszak sok változást hozott a magyarországi turizmusban. Ezek közül egyértelműen a legfontosabb folyamat a belföldi turizmus erősödése volt. A belföldi turizmus térnyerése nem sajátos magyar, sokkal inkább nemzetközi folyamat, amely hazánkban is évek óta tetten érhető. Sok európai országban és hazánkban is néhány év alatt igen elterjedté vált az üdülési csekk rendszere, a külföldi utazások rövidülésével, a több és rövidebb utazás népszerűvé válásával, a városi utak felértékelődésével párhuzamosan az utazók egyre nagyobb arányban választják saját hazájukat utazásuk helyszínéül.

A belföldi turizmus térnyerése megjelenik mind a vendégek, mind a vendégéjszakák száma, mind pedig a belföldi turisták által generált szállásdíjbevételek alakulásában. A belföldi turizmus részesedésének növekedése a Balaton régió esetében volt a legjelentősebb (a belföldi vendégek száma itt növekedett a legdinamikusabban, a vendégéjszakák számát tekintve pedig csak az Észak-Alföld régióban mért növekedési ütem haladta meg a Balatonnál regisztráltat). A külföldi turizmus aránya egyedül a Budapest-Közép-Dunavidék régióban növekedett a vizsgált időszak során.

Észak-Magyarország kivételével minden régió legfontosabb külföldi küldőpiaca Németország volt, amely megőrizte ezt a pozícióját a vizsgált időszakban, ugyanakkor az új, potenciális, feltörekvő küldőpiacok megjelenésével párhuzamosan részesedése egyre csökkenő tendenciát mutat. Észak-Magyarország esetében

továbbra is Lengyelország a legfontosabb küldőpiac, ám itt is igaz az új küldőpiacok pozíciójának erősödése.

A belföldi szállásdíjbevételek növekedési üteme minden régió esetében meghaladta a külföldi szállásdíjbevételekét, sőt utóbbi mutató a Balatonnál csökkent 1999 és 2008 között.

Az átlagos tartózkodási idő csökkenése is megjelent az adatokban: a külföldi vendégek átlagos tartózkodási idejének csökkenése szinte mindegyik régió esetében elérte vagy meghaladta a belföldi vendégek esetében mértet.

A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma nem változott a vizsgált időszakban, ám a kapacitások átrendeződtek az egyes szállástípusok között, elsősorban a szállodák, azon belül a négy- és ötszobás házak kínálata bővült. A kapacitáskihasználtság a Közép-Dunántúl, az Észak-Magyarország és a Dél-Dunántúl régió kivételével mindenhol javult 1999 és 2008 között.

A régiók – bár turisztikai infrastruktúrájuk, területük, kínálatuk és keresletük alapján igencsak különböznek egymástól – együtt alkotják Magyarország sokszínű turisztikai kínálatát. A fentiekben a KSH adatai alapján vázoltunk képet a régiók turisztikai teljesítményéről, jelen keretek között azonban sok olyan szempont, tényező nem kerülhetett elemzésre, amelyek bizonyára tovább árnyalhatták volna azt.

További információ: Magyar Turizmus Zrt., Piac- és Termékmenedzsment Iroda, Kutatási Csoport, 1115 Budapest, Bartók Béla út 105-113. telefon: (1) 488 8710, fax: (1) 488 8711, e-mail: kutatatas@itthon.hu, honlap: www.itthon.hu > Szakmai oldalak > Piaci Iránytű.